

NPO DETAILANALYSE

2025-08-20_POW_05878104

Uitzending: NPO-Sending | 2025-08-20 | Geanalyseerd op: 2026-05-22 18:04

Version 3.0-detail | Universal 3.0-detail | Konverter 3.4 (2026-05-20) | Maatstaf: Mediawet 2008 Art. 2.1

TOTAALSCORE

3.3/10

Lichte onevenwichtigheid

0 = evenwichtig, 10 = sterk eenzijdig/manipulatief

POLITIEK SPECTRUM

Classificatie op basis van Chapel Hill Expert Survey (CHES) 2024

De Chapel Hill Expert Survey (CHES 2024) is een academische enquête onder 609 politicologen in 31 landen. Elke partij wordt beoordeeld op een schaal van 0 (extreem-links) tot 10 (extreem-rechts).

Partij	SP	GL-PvdA	PvdD	D66	CDA	NSC	CU	VVD	BBB	SGP	PVV	FvD
CHES	1.10	2.40	2.50	4.80	5.50	5.80	6.00	7.00	7.50	7.80	9.20	9.50
Spectrum	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Links</i>	<i>Midden</i>	<i>Midden</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>	<i>Rechts</i>

De totale tendens wordt weergegeven op een 0–10-schaal (0 = sterk links-bevoordelend, 5 = evenwichtig, 10 = sterk rechts-bevoordelend). De berekening is gebaseerd op het verschil in gemiddelde bevoordeling van linkse vs. rechtse partijen (groepering volgens CHES 2024).

TENDENS (L – R)

5.0 / 10

Evenwichtig

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

← Links

Rechts →

Bron: Chapel Hill Expert Survey 2024 — chesdata.eu | [Jolly et al., Electoral Studies, 2022](https://doi.org/10.1017/XES.2022.1) | Drempelwaarden: [Pew Research Center](https://www.pewresearch.org/)

Dit gedeelte biedt politieke context en telt niet mee voor de totaalscore.

POLITIEK LANDSCHAP

Het kabinet-Schoof is in juli 2024 aangetreden als extraparlamenteair kabinet, bestaande uit PVV, VVD, NSC en BBB. Premier Dick Schoof is partijloos. De PVV van Geert Wilders is met 37 zetels de grootste regeringspartij. De oppositie wordt aangevoerd door GL-PvdA (25 zetels), gevolgd door D66 (9 zetels), NSC (20 zetels, regeringspartij), CDA (5 zetels), SP (5 zetels), BBB (7 zetels, regeringspartij), SGP (3 zetels), FvD (3 zetels), PvdD (3 zetels), CU (3 zetels), DENK en Volt.

Partij	CHES L-R	Zetels	Regering/Oppositie	Kernpositie
SP	1,1	5	Oppositie	Socialistisch, anti-markt, arbeidsrechten
GL-PvdA	2,4	25	Oppositie (grootste)	Klimaat, sociaal beleid, human asiel
PvdD	2,5	3	Oppositie	Dierenrechten, klimaat, links-progressief
D66	4,8	9	Oppositie	Liberaal-progressief, pro-EU, onderwijs
CDA	5,5	5	Oppositie	Christendemocratisch, midden-rechts
NSC	5,8	20	Regering	Bestaanszekerheid, rechtsstaat, migratie
CU	6,0	3	Oppositie	Christelijk-sociaal, midden-rechts
VVD	7,0	24	Regering	Vrije markt, liberaal-rechts, migratie beperken
BBB	7,5	7	Regering	Agrarisch-populistisch, boerenbelangen
SGP	7,8	3	Oppositie	Reformatorisch, traditioneel-conservatief
PVV	9,2	37	Regering (grootste)	Anti-islam, asielstop, nationale soevereiniteit
FvD	9,5	3	Oppositie	Extreemrechts, eurosceptisch, Baudet

De belangrijkste politieke conflictlijn betreft migratie en asielbeleid, waarbij het kabinet-Schoof een harde koers vaart die op felle weerstand stuit van linkse en progressieve oppositiepartijen. Een tweede spanningslijn betreft de bezuinigingen op publieke voorzieningen, waarbij GL-PvdA en SP pleiten voor vermogensbescherming en sociale zekerheid tegenover de marktgerichte koers van VVD en PVV. Ten derde speelt de klimaatdiscussie een grote rol: de coalitie wil af van klimaatwetgeving en windmolens, terwijl GL-PvdA en D66 pleiten voor versnelde verduurzaming. Tot slot staat de positie van de NPO zelf onder druk, nu PVV de publieke omroep herhaaldelijk als "linkse omroep" heeft bestempeld.

De Nederlandse publieke omroep (NPO) opereert onder de Mediawet 2008, waarvan artikel 2.1 pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving vereist over het totale aanbod. Het NPO-systeem is gefragmenteerd: omroepverenigingen zoals BNNVARA, AVRO TROS en KRO-NCRV dragen elk een eigen redactionele verantwoordelijkheid, terwijl de NPO als koepel toeziet op het totaalaanbod. De PVV heeft de NPO meerdere malen aangevallen als politiek bevooroordeeld, wat de institutionele positie van de publieke omroep onder druk zet.

HOOFDSTUK 1 — PARTIJPOLITIEKE BIAS

Beoordeling per partij

Partij	Score (-5..+5)	Uitzendingweergave vs. Partijprogrammapositie
VVD	0	Niet aan bod gekomen — geen relevante verwijzing in uitzending
PVV	0	Niet aan bod gekomen — geen relevante verwijzing in uitzending
GL-PvdA	0	Niet aan bod gekomen — geen relevante verwijzing in uitzending
NSC	0	Niet aan bod gekomen — geen relevante verwijzing in uitzending
D66	0	Niet aan bod gekomen — geen relevante verwijzing in uitzending
BBB	0	Niet aan bod gekomen — geen relevante verwijzing in uitzending
CDA	0	Niet aan bod gekomen — geen relevante verwijzing in uitzending
SP	0	Niet aan bod gekomen — geen relevante verwijzing in uitzending

Score-toelichting:

+5 = Partijprogrammaposities correct en volledig weergegeven

0 = Partij/thema niet in uitzending

-5 = Partijprogrammaposities actief vertekend of onjuist weergegeven

Samenvatting Partijbias

- Meest nauwkeurige weergave: Niet van toepassing (geen enkele partij expliciet aan bod)
- Sterkste vertekening: Niet van toepassing
- Gemiddelde afwijking van 0: 0,0
- Conclusie: Het NOS Journaal van 18.00 uur van deze uitzending bevat geen expliciete partijpolitieke inhoud. De berichtgeving betreft feitelijke nieuwsonderwerpen (NS-akkoord, ambtenaar explosies, Patriot-systemen, Gaza, Sail Amsterdam) zonder directe verwijzing naar partijprogramma's of politieke posities van specifieke partijen. Een partijpolitieke bias op basis van programmaposities is dan ook niet aantoonbaar in deze uitzending.

Links-Rechts-Algehele Tendens

De algehele tendens van de uitzending op het links-rechts-spectrum wordt beoordeeld op basis van themaframing, agenda-setting, bronkeuze en algehele toonzetting.

TENDENTIESCORE: -0,3

INDELING: Uitgewogen (lichte neiging naar rechts-neutraal door afwezigheid van sociaal-progressieve framing)

Motivering: De uitzending bevat geen expliciete politieke framing in links of rechtse richting. Het NS-akkoord wordt feitelijk gepresenteerd zonder ideologische duiding over vakbondsmacht of marktwerking. De berichtgeving over Gaza bevat enige emotionele lading ten aanzien van Palestijnse burgers, maar dit is journalistiek gebruikelijk bij humanitaire crises en niet aantoonbaar partijpolitiek gemotiveerd. De lichte negatieve score reflecteert het ontbreken van sociaal-progressieve contextualisering bij het NS-akkoord en het zittende-gedrag-item, niet een actieve rechtse tendens.

HOOFDSTUK 2 — UITZENDINGSINFORMATIE EN THEMATISCH KADER

Uitzendingsgegevens

- Titel: NOS Journaal 18.00 uur
- Datum: 20.08.2025
- Presentator/verslaggever: Presentator niet bij naam genoemd; verslaggevers: Sander van Hoorn (Gaza), Nicole le Fever (Sail Amsterdam), weerpresentatrice Roosmarijn
- Geïnterviewde personen:

Persoon	Functie	Partij/Affiliatie	Politiek Spectrum
NS-medewerker (machinist, niet bij naam)	Machinist NS	Vakbondslid (impliciet)	Neutraal/arbeidsgebonden
Reiziger Eindhoven Centraal (meerdere)	Treinreiziger	Geen	Neutraal
Woordvoerder Rijksrecherche (niet bij naam)	Rijksrecherche	Overheid	Neutraal
Woordvoerder politie Duivendrecht (niet bij naam)	Politie	Overheid	Neutraal
Sander van Hoorn	NOS-verslaggever Gaza	NOS	Neutraal/journalistiek
Nicole le Fever	NOS-verslaggever Sail	NOS	Neutraal/journalistiek
Roosmarijn	Weerpresentatrice	NOS	Neutraal
Omstanders Sail Amsterdam (meerdere)	Bezoekers	Geen	Neutraal
Defensiewoordvoerder (niet bij naam)	Ministerie van Defensie	Overheid/kabinet	Regeringsgezind

Hoofdthema

Een standaard nieuwsuitzending van 14 minuten met zes uiteenlopende nieuwsonderwerpen: het NS-cao-akkoord, een corrupte gemeenteambtenaar, de Patriot-levering aan Polen, een dodelijk misdrijf in Duivendrecht, de situatie in Gaza, en Sail Amsterdam.

HOOFDSTUK 3 — 15 CRITERIA: DETAILANALYSE

Hardfacts — 9 technieken die telbaar en wetenschappelijk verifieerbaar zijn

1. EXPERTENKEUZE

4/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wie komt als expert aan het woord?

Expert 1: Machinist NS (niet bij naam)

Tijdstempel: 01:47–02:27

Uitspraak

“Ik ga in dit geval voor. Omdat die zwaarwerkregeling voor mij de allerbelangrijkste was. Niet voor mij persoonlijk, maar wel voor mijn machinisten.”*

Duiding: Werknemer met directe betrokkenheid bij het akkoord; spreekt vanuit persoonlijk en beroepsmatig belang.
Ontbrekende tegenstem: Een NS-directielid of onafhankelijk arbeidsmarkteconomist had een ander perspectief kunnen bieden.

Brondieptecheck:

(a) FINANCIERING: NS-medewerker, indirect gefinancierd door NS (staatsbedrijf). Belang: akkoord accepteren om stakingen te beëindigen.

(b) MANDAAT: Niet compatibel met neutrale beoordeling van het akkoord; spreekt als direct betrokkene.

- D1 Belangenconflict: -1 — Directe financiële baat bij akkoord
- D2 Persoonlijk risico: +1 — Spreekt openlijk over eigen positie
- D3 Vakbekwaamheid: +1 — Ervaringsdeskundige op het gebied van zwaar werk
- D4 Meningsconsistentie: 0 — Geen eerdere uitspraken beschikbaar
- D5 Emotionalisering vs. data: 0 — Feitelijk maar persoonlijk gekleurd
- D6 Bronniveau: -1 — Primaire ervaringsbron, geen onafhankelijke analyse

TOTAAL: 0 → BRONLICHT: GEEL

(c) VAKBEKWAAMHEID: De machinist wordt gepresenteerd als representatieve stem van het personeel, maar is feitelijk een individuele werknemer wiens mening niet noodzakelijkerwijs representatief is voor alle NS-medewerkers.

Expert 2: Woordvoerder Rijksrecherche (niet bij naam)

Tijdstempel: 03:46–04:13

Uitspraak

“We zien niet zozeer dat het toeneemt, maar wel dat wat er met die informatie gebeurt, dat vinden we zorgelijk.”*

Duiding: Officiële overheidsinstantie; spreekt vanuit institutioneel perspectief.
Ontbrekende tegenstem: Een onafhankelijk criminoloog of privacydeskundige had de bredere context kunnen duiden.

Brondieptecheck:

Voorzitter: Schläpfer, David - **Contact:** kontakt@SVFAB.ch - **Adres:** SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

(a) **FINANCIERING:** Rijksrecherche is een overheidsinstantie, gefinancierd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

(b) **MANDAAT:** Compatibel met feitelijke informatieverstrekking over lopend onderzoek; beperkt door onderzoeksbelang.

D1 Belangenconflict: -1 — Institutioneel belang bij handhaving van eigen relevantie

D2 Persoonlijk risico: 0 — Anoniem, geen persoonlijk risico

D3 Vakbekwaamheid: +2 — Directe expertise op het gebied van ambtelijke corruptie

D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent met institutionele lijn

D5 Emotionalisering vs. data: +1 — Feitelijk, cijfermatig onderbouwd

D6 Bronniveau: +1 — Primaire bron voor eigen onderzoeksgegevens

TOTAAL: +4 → BRONLICHT: GEEL (grensgebied groen)

(c) **VAKBEKWAAMHEID:** De woordvoerder wordt als neutrale autoriteit gepresenteerd; de institutionele belangen van de Rijksrecherche bij het benadrukken van de ernst van corruptie worden niet geproblematiseerd.

Expert 3: Defensiewoordvoerder (niet bij naam)

Tijdstempel: 04:33–04:48

Uitspraak

***"Dat doen we omdat we daarmee de oostflank van de NAVO verdedigen maar ook omdat we daarmee een belangrijk militair knooppunt voor steun aan Oekraïne beschermen en omdat we daarmee Russische agressie ontmoedigen en verder afschrikken."*

Duiding: Regeringswoordvoerder; presenteert kabinetsbeleid als feitelijke motivering.

Brondieptecheck:

(a) **FINANCIERING:** Ministerie van Defensie, gefinancierd door de rijksoverheid.

(b) **MANDAAT:** Niet compatibel met neutrale beoordeling; spreekt namens het kabinet.

D1 Belangenconflict: -2 — Directe regeringsvertegenwoordiger; verdedigt kabinetsbeleid

D2 Persoonlijk risico: 0 — Anoniem, geen persoonlijk risico

D3 Vakbekwaamheid: +1 — Defensie-expertise aanwezig

D4 Meningsconsistentie: +1 — Consistent met kabinetsstandpunt

D5 Emotionalisering vs. data: 0 — Feitelijk maar eenzijdig

D6 Bronniveau: 0 — Secundaire bron (beleidscommunicatie)

TOTAAL: 0 → BRONLICHT: GEEL

(c) **VAKBEKWAAMHEID:** De defensiewoordvoerder wordt als informatieve bron gepresenteerd zonder kritische tegenvraag over de risico's of kosten van de Patriot-levering.

Ontbrekende expertengroepen:

- Onafhankelijk arbeidsmarkteconoom voor duiding NS-akkoord
- Onafhankelijk criminoloog voor ambtelijke corruptieproblematiek
- NAVO-analist of veiligheidsexpert voor kritische duiding Patriot-levering

Bronnenampel voor de deelnemers:

Bron	D1	D2	D3	D4	D5	D6	Total	Signaal
Machinist NS (niet bij naam)	-1	+1	+1	0	0	-1	0	GEEL
Woordvoerder Rijksrecherche (niet bij naam)	-1	0	+2	+1	+1	+1	+4	GEEL
Defensiewoordvoerder (niet bij naam)	-2	0	+1	+1	0	0	0	GEEL

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Samenvatting (Matrixresultaat als gestructureerde lijst):

- Machinist NS: GEEL (score 0) — ervaringsdeskundige maar niet onafhankelijk
- Rijksrecherche-woordvoerder: GEEL (score +4) — institutioneel betrouwbaar maar niet onafhankelijk
- Defensiewoordvoerder: GEEL (score 0) — regeringsvertegenwoordiger zonder tegenwicht

2. BRONKEUZE

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Beweringen zonder primaire bron = strafpunten (geruchtcontrole)

Definitie: Welke bronnen worden geciteerd? Zijn ze divers en onafhankelijk?

Bron 1: Openbaar Ministerie (OM)

Tijdstempel: 02:47–02:55

Uitspraak

Volgens het Openbaar Ministerie verkocht hij adresgegevens aan criminelen die vervolgens op die adressen aanslagen pleegden.

(a) Financiering en beheer: Rijksoverheid, Ministerie van Justitie en Veiligheid.

(b) Structureel belangenconflict: Het OM heeft er belang bij de ernst van de zaak te benadrukken ter rechtvaardiging van vervolging.

(c) Ontbrekende tegenbron: De verdediging van de verdachte of een onafhankelijke strafrechtadvocaat ontbreekt volledig.

Bron 2: "Bronnen melden aan de NOS"

Tijdstempel: 06:06–06:14

Uitspraak

Bronnen melden aan de NOS dat ze zou zijn uitgeweest met vrienden in Amsterdam, waarna ze alleen op de fiets naar huis zou zijn gestapt.

(a) Financiering en beheer: Anonieme bronnen; niet verifieerbaar.

(b) Structureel belangenconflict: Onbekend.

(c) Ontbrekende tegenbron: Politiebevestiging ontbreekt; informatie is niet officieel bevestigd.

Geruchtcontrole (strafpunten):

Gerucht 1:

Tijdstempel: 06:06

Bewering: "Bronnen melden aan de NOS dat ze zou zijn uitgeweest met vrienden in Amsterdam, waarna ze alleen op de fiets naar huis zou zijn gestapt."

Woordmarkering: "bronnen melden", "zou zijn uitgeweest", "zou zijn gestapt"

Primaire bron aanwezig: Nee — strafpunt (+1)

Bron 3: CBS-cijfers

Tijdstempel: 04:53–05:03

Uitspraak

Dat blijkt uit cijfers van het CBS.

(a) Financiering en beheer: Centraal Bureau voor de Statistiek, rijksoverheid.

(b) Structureel belangenconflict: Minimaal; CBS is statistisch onafhankelijk.

(c) Ontbrekende tegenbron: Geen; CBS-cijfers zijn methodologisch betrouwbaar.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Samenvatting: De bronkeuze is overwegend institutioneel (OM, Rijksrecherche, Defensie, CBS) zonder onafhankelijke tegenstemmen. Het gebruik van anonieme bronnen bij het misdrijf in Duivendrecht is journalistiek problematisch omdat de informatie niet officieel bevestigd is.

3. TIJDSVERDELING

3/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Verdeling van spreektijd tussen verschillende posities.

Geschatte spreektijd:

- NS-akkoord (inclusief interviews): ca. 2 min. 30 sec. (18%)
- Ambtenaar explosies: ca. 1 min. 45 sec. (13%)
- Patriot-levering Polen: ca. 25 sec. (3%)
- Zitten/CBS-item: ca. 15 sec. (2%)
- Misdrijf Duivendrecht: ca. 1 min. 20 sec. (10%)
- Gaza: ca. 2 min. 10 sec. (16%)
- Overige internationale items (Mo Chara, Eurovisie, Zweedse kerk): ca. 45 sec. (5%)
- Sail Amsterdam: ca. 3 min. (22%)
- Weer: ca. 1 min. 15 sec. (9%)
- Presentator/overgangen: ca. 30 sec. (4%)

Samenvatting: De tijdsverdeling toont een opvallende onevenwichtigheid: Sail Amsterdam krijgt met ca. 22% de meeste aandacht, terwijl de Patriot-levering aan Polen — een beslissing met aanzienlijke geopolitieke en financiële consequenties — slechts ca. 25 seconden krijgt zonder enige verdieping of kritische vraagstelling.

4. WEGLATEN (Selectieve Weglating)

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Wat wordt niet getoond, hoewel relevant? (Stap 2 meenemen)

Weglating 1:

Context

Het Israëlische officiële standpunt over de militaire operatie in Gaza ontbreekt volledig.

Relevant bij: 06:24–08:30

Werking: De berichtgeving over Gaza is uitsluitend vanuit Palestijns humanitair perspectief geframed, zonder enige toelichting op de Israëlische militaire doelstellingen of het officiële Israëlische standpunt. Dit creëert een eenzijdig beeld.

Weglating 2:

Context

Het perspectief van de verdediging in de ambtenarenzaak ontbreekt volledig.

Relevant bij: 02:40–04:18

Werking: Uitsluitend het OM-perspectief wordt gepresenteerd, terwijl de verdachte nog niet veroordeeld is. De presumpctie van onschuld wordt niet expliciet benoemd.

Weglating 3:

Context

De financiële kosten en politieke discussie rondom de Patriot-levering aan Polen worden niet vermeld.

Relevant bij: 04:22–04:48

Werking: De levering wordt als vanzelfsprekend en onomstreden gepresenteerd, terwijl er in de Tweede Kamer discussie bestaat over de omvang van Nederlandse defensie-uitgaven en de risico's van materiaallevering.

Samenvatting: De meest significante weglating betreft de Gaza-berichtgeving, waarbij het ontbreken van het Israëlische perspectief de uitzending structureel eenzijdig maakt op dit onderwerp. De weglating van verdedigingsperspectief bij de ambtenarenzaak is journalistiek-ethisch problematisch.

Ontbrekende stemmen

- Vakbondwoordvoerder FNV/CNV: Had de onderhandelingsdynamiek en de betekenis van het akkoord voor de leden kunnen duiden.
- NS-woordvoerder/directie: Had het financiële en operationele perspectief van de werkgever kunnen toelichten.
- Advocaat verdachte ambtenaar Jim B.: Had het recht op een eerlijk proces en de presumpctie van onschuld kunnen vertegenwoordigen.
- Gemeentelijk integriteitsfunctionaris Amsterdam: Had kunnen uitleggen welke maatregelen de gemeente neemt om corruptie te voorkomen.
- Israëlische legerwoordvoerder of diplomaat: Had het officiële Israëlische standpunt over de militaire operatie in Gaza kunnen toelichten.
- Humanitaire organisatie (UNRWA, Rode Kruis): Had concrete cijfers over de humanitaire situatie in Gaza kunnen verstrekken.

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

- NAVO-woordvoerder of defensie-analist: Had de strategische context van de Patriot-levering aan Polen kritisch kunnen duiden.
- Forensisch expert of criminoloog: Had de bredere problematiek van ambtelijke corruptie in Nederland kunnen contextualiseren.

5. CIJFERGEBRUIK

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Volledige cijfers omvatten: absoluut getal, aandeel (%) en trend

Definitie: Selectief of misleidend gebruik van statistieken.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 04:48–05:03

Cijfer: "Negen uur per dag, zo lang zitten werknemers gemiddeld in Nederland."

Dimensies: (a) Absolutewaarde aanwezig — 9 uur per dag; (b) Aandeel ontbreekt — geen vergelijking met andere landen of historische trend; (c) Trend ontbreekt — geen informatie over ontwikkeling over tijd

Ontbrekende context

Is 9 uur meer of minder dan voorgaande jaren? Hoe verhoudt Nederland zich tot andere landen?

Werking: Het cijfer wordt als alarmerend gepresenteerd zonder vergelijkingskader, waardoor de ernst niet zelfstandig beoordeeld kan worden.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 03:46–03:51

Cijfer: "De Rijksrecherche begon het afgelopen jaar 20 keer een onderzoek naar omkoping van een ambtenaar."

Dimensies: (a) Absolutewaarde aanwezig — 20 onderzoeken; (b) Aandeel ontbreekt — hoeveel ambtenaren zijn er in totaal? Wat is het percentage?; (c) Trend aangeduid — "niet zozeer dat het toeneemt"

Ontbrekende context

Het totale aantal ambtenaren in Nederland (ca. 1,1 miljoen) zou het getal in perspectief plaatsen.

Werking: 20 onderzoeken klinkt alarmerend in absolute termen, maar is relatief gezien een uiterst klein percentage van het totale ambtenarenbestand.

Samenvatting: Het cijfergebruik is beperkt maar bevat twee gevallen waarbij de driehoekstoets (absoluut/aandeel/trend) niet volledig wordt doorstaan. De meest problematische is het Rijksrecherche-cijfer, dat zonder relatief kader een vertekend beeld geeft van de omvang van ambtelijke corruptie.

6. GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)

1/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Diskreditering door associatie met negatieve groepen/ideeën.

Associatie 1:

Tijdstempel: 03:34–03:43

Citaat

*“Dat is niet normaal. Hoe kan dit? Wat voor mafkees ben je om zoiets te doen?”**

Techniek: Een omstander karakteriseert de verdachte ambtenaar met het woord "mafkees" — een informele diskwalificatie die de verdachte als irrationeel en moreel verwerpelijk neerzet voordat er een veroordeling is.

Werking: De uitspraak wordt zonder commentaar van de presentator uitgezonden, waardoor de suggestie van schuld wordt versterkt zonder juridische nuancerings.

Samenvatting: Er is één geval van lichte contactschuld-framing via een omstander-citaat bij de ambtenarenzaak. De uitzending bevat geen systematische guilt-by-association-techniek. De score blijft laag omdat het een geïsoleerd geval betreft en niet een structureel patroon.

7. TIMING

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Strategische plaatsing van informatie (begin/midden/einde).

Bevinding 1:

Positie: 00:01–00:16 (begin — koppen)

Inhoud: "NS en bonden sluiten akkoord over loonsverhoging." — "Ambtenaar medeplichtig aan explosies, zegt justitie." — "En historische schepen komen aan in Amsterdam Sail."

Timing-effect

De volgorde van de koppen plaatst het positieve NS-akkoord als eerste item, gevolgd door het zware criminaliteitsitem, en sluit af met het lichte Sail-nieuws. Dit creëert een emotionele boog van positief naar zwaar naar licht, wat de toonzetting van de uitzending bepaalt.

Bevinding 2:

Positie: 06:24 (midden)

Inhoud: "Dan gaan we naar de oorlog in Gaza."

Timing-effect

De Gaza-berichtgeving wordt geplaatst na het misdrijf in Duivendrecht en vóór de internationale lichte items. De plaatsing in het midden van de uitzending, na de binnenlandse zware items, vermindert de relatieve nadruk op het internationale conflict.

Samenvatting: De timing-keuzes zijn redactioneel begrijpelijk maar niet neutraal: het plaatsen van Sail Amsterdam als uitgebreid slotitem (na het weer) geeft het evenement een disproportioneel gewicht ten opzichte van de Patriot-levering, die slechts 25 seconden krijgt.

8. SELECTIEVE VERONTWAARDIGING

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Verontwaardiging = bias. Selectieve verontwaardiging versterkt de bevinding. Score = verontwaardigingsgraad (0–5) + selectiviteit (0–5)

Definitie: Verontwaardiging bij bepaalde posities, maar niet bij vergelijkbare andere.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling dient het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd te worden. Een reactie kan alleen als selectief worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere posities geen analoge reactie opleverden.

Score-berekening (strafpunten):

Score = Verontwaardigingsgraad (0-5) + Selectiviteit (0-5)

Bevinding 1:

Tijdstempel: 03:34–03:43

Uitlokkende gebeurtenis: Omstander reageert op het nieuws dat een gemeenteambtenaar adresgegevens zou hebben verkocht aan criminelen die vervolgens aanslagen pleegden.

Reactie: "Dat is niet normaal. Hoe kan dit? Wat voor mafkees ben je om zoiets te doen? Joh, je brengt mensen in gevaar, enorm veel mensen in gevaar."

Vergelijking

Bij andere items in de uitzending (Gaza-bombardementen, misdrijf Duivendrecht) worden geen vergelijkbare emotionele reacties van omstanders uitgezonden.

Asymmetrie: De verontwaardiging is aanwezig maar beperkt tot één item en betreft een omstander-citaat, niet de presentator zelf. De asymmetrie is beperkt aantoonbaar.

Verontwaardigingsgraad: 2/5

Selectiviteit: 1/5

Samenvatting: Er is sprake van een beperkte mate van selectieve verontwaardiging via het omstander-citaat bij de ambtenarenzaak. De presentator zelf toont geen verontwaardiging. De score blijft laag omdat het een geïsoleerd geval betreft en de asymmetrie niet systematisch is.

9. VOLLEDIGHEID (Selectieve Weglating — Totaalbeeld)

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe volledig beeldt de uitzending het onderwerp af? Worden relevante perspectieven, feiten of actoren systematisch weggelaten?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 06:24–08:30

Ontbrekend perspectief/feit: Israëlsch officieel standpunt over de militaire operatie in Gaza.

Relevantie: Bij berichtgeving over een actief militair conflict is hoor en wederhoor een journalistieke basisnorm. Het ontbreken van het Israëlsche perspectief maakt de berichtgeving structureel eenzijdig.

Gevolg: Kijkers krijgen uitsluitend het humanitaire Palestijnse perspectief gepresenteerd, zonder inzicht in de Israëlsche militaire doelstellingen of het officiële standpunt.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 04:22–04:48

Ontbrekend perspectief/feit: Kritische geluiden over de Patriot-levering aan Polen (kosten, risico's, parlementaire discussie).

Relevantie: Een beslissing om twee Patriot-systemen en 300 militairen te sturen is een significante defensiebeslissing met financiële en veiligheidsimplicaties.

Gevolg: De levering wordt als onomstreden gepresenteerd, terwijl er in de Tweede Kamer discussie bestaat over de omvang van Nederlandse defensie-inspanningen.

Bevinding 3:

Tijdstempel: 02:40–04:18

Ontbrekend perspectief/feit: Perspectief van de verdediging in de ambtenarenzaak.

Relevantie: De verdachte is nog niet veroordeeld; journalistieke normen vereisen aandacht voor de presumpctie van onschuld.

Gevolg: De uitzending presenteert de zaak uitsluitend vanuit het OM-perspectief, wat de indruk van schuld versterkt.

Samenvatting: De meest structurele volledigheidsgreken betreffen de Gaza-berichtgeving (ontbreken Israëlsch perspectief) en de ambtenarenzaak (ontbreken verdedigingsperspectief). Deze tekortkomingen zijn niet incidenteel maar weerspiegelen een patroon van eenzijdige bronkeuze.

De uitzending weerspiegelt een breed nieuwsaanbod dat kenmerkend is voor een avondjournaal van de publieke omroep: binnenlands sociaaleconomisch nieuws (NS-akkoord), veiligheidsjournalistiek (ambtenaar-corruptie, misdrijf), buitenlands nieuws (Gaza, Patriot-systemen) en licht nieuws (Sail Amsterdam, weer). De NS-stakingen hebben de afgelopen maanden voor maatschappelijke onrust gezorgd, waardoor het akkoord breed gedragen nieuws is. De Gaza-berichtgeving vindt plaats in een context van voortdurend internationaal conflict waarbij de Nederlandse samenleving sterk verdeeld is. De Patriot-levering aan Polen raakt aan het bredere NAVO-debat en de Nederlandse defensie-inspanningen in het kader van de Russische agressie in Oekraïne.

Relevante Perspectieven voor een Evenwichtige Uitzending

- Vakbondsperspectief op het NS-akkoord: wat vinden de bonden zelf van het resultaat?
- NS-directieperspectief: wat betekent het akkoord financieel voor het bedrijf?
- Reizigersbond/consumentenperspectief: zijn reizigers tevreden met de dienstverlening na het akkoord?
- Juridisch perspectief op de ambtenarenzaak: wat zegt de verdediging?
- Gemeenteperspectief Amsterdam: welke maatregelen neemt de gemeente tegen corruptie?
- Israëliisch perspectief op de Gaza-operatie: wat zijn de officiële Israëliische doelstellingen?
- Humanitair perspectief Gaza: wat zeggen hulporganisaties over de situatie ter plaatse?
- NAVO/defensieperspectief op de Patriot-levering: strategische context en risico's
- Nabestaanden/omgeving perspectief bij het misdrijf in Duivendrecht
- Historisch/maritiem perspectief op Sail Amsterdam

Toetsing: Is elk perspectief behandeld?

[A] BEHANDELD

Tijdstempel: 00:56–02:35 — Citaat: "Per 1 maart krijgen de NS-medewerkers er met terugwerkende kracht 4% loon bij." — Beoordeling: Het akkoord wordt inhoudelijk toegelicht, maar een expliciete vakbondsreactie ontbreekt; de machinist spreekt namens zichzelf.

[B] AANGEDUID

Tijdstempel: 00:22–00:38 — Citaat: "Na maanden van moeizame onderhandelingen en meerdere treinstakingen ligt er dan eindelijk een akkoord." — Beoordeling: NS-directieperspectief wordt niet expliciet gegeven; alleen de uitkomst wordt vermeld.

[C] BEHANDELD

Tijdstempel: 00:38–00:51 — Citaat: "Ik heb mijn afgelopen examens gemist daardoor." — Beoordeling: Reizigerservaring wordt kort aangestipt via straatinterviews.

[D] WEGGELATEN

Tijdstempel: 02:57–04:18 — Citaat: "De verdachte zelf was er vandaag niet." — Beoordeling: Het perspectief van de verdediging of de verdachte zelf ontbreekt volledig; alleen het OM-perspectief wordt gepresenteerd.

[E] AANGEDUID

Tijdstempel: 03:46–04:13 — Citaat: "De Rijksrecherche begon het afgelopen jaar 20 keer een onderzoek naar omkoping van een ambtenaar." — Beoordeling: Rijksrecherche-perspectief aanwezig, maar gemeentelijk beleid inzake integriteit ontbreekt.

[F] WEGGELATEN

Tijdstempel: 06:24–08:30 — Citaat: "Het Israëliische leger gaat de komende dagen 60.000 reservisten oproepen voor het omstreden plan van Israël om heel Gaza-stad te bezetten." — Beoordeling: Israëliisch officieel perspectief op de militaire operatie ontbreekt volledig.

[G] BEHANDELD

Tijdstempel: 06:46–07:48 — Citaat: "Ze vluchten nu van de ene wijk naar een andere plek in dezelfde stad." — Beoordeling: Humanitaire situatie van Palestijnse burgers wordt uitgebreid getoond via beeldmateriaal en verslaggeving.

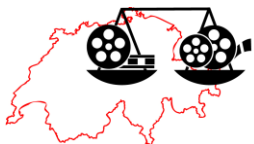
[H] BEHANDELD

Tijdstempel: 04:22–04:48 — Citaat: "Dat doen we omdat we daarmee de oostflank van de NAVO verdedigen." — Beoordeling: Defensieperspectief aanwezig, maar kritische geluiden over de levering ontbreken.

[I] WEGGELATEN

Tijdstempel: 05:04–06:22 — Citaat: "Bronnen melden aan de NOS dat ze zou zijn uitgeweest met vrienden in Amsterdam." — Beoordeling: Nabestaandenperspectief ontbreekt begrijpelijkerwijs gezien het vroege stadium van het onderzoek.

[J] BEHANDELD

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Tijdstempel: 09:32–12:31 — Citaat: "Vandaag konden honderden historische schepen weer het IJ in Amsterdam op varen." — Beoordeling: Uitgebreid behandeld met sfeerbeelden en interviews.

Motivering: De uitzending behandelt de meeste onderwerpen oppervlakkig en vanuit één perspectief. Met name bij de Gaza-berichtgeving ontbreekt het Israëlische officiële standpunt volledig, terwijl bij de ambtenarenzaak uitsluitend het OM-perspectief wordt gepresenteerd. De NS-berichtgeving mist een formele vakbonds- of directiereactie. De lichte nieuwsitems (Sail, weer) zijn relatief uitgebreid behandeld in verhouding tot de zwaardere onderwerpen.

Aandeel gedekte perspectieven

Geïnverteerd: oorspronkelijke waarde meet dekking (hoger = beter). Weergegeven als afwijking (hoger = grotere hiaten).

Softfacts — 6 kwalitatieve technieken

10. FRAMING (Kader stellen)

5/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Hoe wordt het onderwerp fundamenteel ingekaderd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 06:31–06:41

Citaat	<i>**"voor het omstreden plan van Israël om heel Gaza-stad te bezetten. In Gaza-stad wonen nog steeds honderdduizenden Palestijnen, die geen kant op kunnen."*</i>
Manipulatie	Het woord "omstreden" kwalificeert het Israëlische plan negatief, terwijl de Israëlische militaire doelstellingen niet worden toegelicht. De toevoeging "die geen kant op kunnen" versterkt het slachtofferframe voor de Palestijnse bevolking.
Waarom problematisch	Het frame positioneert Israël als agressor en Palestijnen als hulpeloze slachtoffers zonder enige contextualisering van de militaire situatie of de Israëlische veiligheidsdoelstellingen. Dit is een eenzijdig humanitair frame dat de complexiteit van het conflict reduceert.

Bevinding 2:

Tijdstempel: 07:07–07:12

Citaat	<i>**"De angst voor nog meer bombardementen drijft deze mensen tot wanhoop."*</i>
Manipulatie	Emotioneel geladen taalgebruik ("wanhoop", "angst") in de verslaggeving over Gaza versterkt het slachtofferframe.
Waarom problematisch	Dergelijke emotionele framing is eenzijdig; vergelijkbare emotionele taal wordt niet gebruikt bij de beschrijving van de Israëlische veiligheidssituatie of de slachtoffers van Hamas-aanslagen.

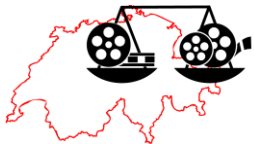
Bevinding 3:

Tijdstempel: 00:33–00:37

Citaat	<i>**"Na maanden van moeizame onderhandelingen en meerdere treinstakingen ligt er dan eindelijk een akkoord."*</i>
Manipulatie	Het woord "eindelijk" impliceert dat het akkoord lang op zich heeft laten wachten en nu als opluchting moet worden ervaren. Dit is een positief frame voor het akkoord.
Waarom problematisch	Het frame suggereert dat de stakingen onwenselijk waren en het akkoord de gewenste uitkomst is, zonder ruimte voor de vraag of de vakbonden meer hadden kunnen bereiken.

Samenvatting: Het meest significante framingprobleem betreft de Gaza-berichtgeving, waarbij een consistent humanitair slachtofferframe voor Palestijnen wordt gehanteerd zonder enig Israëlisch perspectief. Dit is de sterkste framingbias in de uitzending.

Voorzitter: Schläpfer, David - **Contact:** kontakt@SVFAB.ch - **Adres:** SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

11. WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Welke taal wordt gebruikt? Welke connotaties worden gecreëerd?

Bevinding 1:

Tijdstempel: 06:31

Citaat	<i>**"het omstreden plan van Israël om heel Gaza-stad te bezetten"**</i>
Manipulatie	"Omstreden" is een waardeoordeel dat het Israëlische plan negatief kwalificeert. "Bezetten" heeft in de internationale context een specifieke negatieve juridische connotatie (bezetting = schending van internationaal recht).
Waarom problematisch	Neutraal alternatief zou zijn: "het plan van Israël om Gaza-stad militair te controleren" of "de geplande Israëlische militaire operatie in Gaza-stad."

Bevinding 2:

Tijdstempel: 07:07–07:12

Citaat	<i>**"De angst voor nog meer bombardementen drijft deze mensen tot wanhoop."**</i>
Manipulatie	"Wanhoop" is een emotioneel geladen begrip dat empathie voor de Palestijnse bevolking oproept. Het woord "bombardementen" heeft een negatievere connotatie dan het militair-neutrale "luchtaanvallen."
Waarom problematisch	Neutraal alternatief: "De onzekerheid over verdere militaire acties drijft bewoners ertoe te vluchten."

Bevinding 3:

Tijdstempel: 03:12

Citaat	<i>**sloeg dat in als een bom op de afdeling waar hij werkte**</i>
Manipulatie	De metafoor "insloeg als een bom" in de context van een zaak over daadwerkelijke explosies is journalistiek onzorgvuldig en versterkt de dramatisering van het item.
Waarom problematisch	De metafoor vermengt beeldspraak met de feitelijke inhoud van de zaak (explosies), wat de toonzetting onnodig dramatisch maakt.

Samenvatting: De woordkeuze bij de Gaza-berichtgeving is het meest problematisch: termen als "omstreden", "bezetten" en "wanhoop" creëren een consistent negatief frame voor de Israëlische militaire operatie zonder vergelijkbare emotionele taal voor de Israëlische veiligheidssituatie.

12. MODERATIEGEDRAG

2/10

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Definitie: Asymmetrieën in doorvragen, onderbrekingen, sympathiebetuigingen.

Methodisch principe (v2.2): Vóór elke beoordeling dient het uitlokkende gebeurtenis gedocumenteerd te worden. Een interventie kan alleen als asymmetrisch worden beoordeeld als vergelijkbare uitlokkende gebeurtenissen bij andere gasten geen analoge interventie opleverden.

Bevinding 1:

Tijdstempel: 01:36–01:41

Uitlokkende gebeurtenis: Reiziger op Eindhoven Centraal wordt gevraagd of hij instemt met het akkoord of opnieuw wil staken.

Citaat (presentator)

***Dus als ze u vragen, gaat u ermee akkoord of toch opnieuw staken?**

Vergelijking

Bij de Sail Amsterdam-interviews worden uitsluitend positieve vragen gesteld ("Wat is er zo mooi aan Sail?"). Er worden geen kritische vragen gesteld aan bezoekers of deelnemers.

Asymmetrie: Beperkt aantoonbaar; de vraag aan de reiziger is feitelijk en niet suggestief. De asymmetrie met de Sail-interviews is aanwezig maar redactioneel verklaarbaar (verschillende nieuwswaarde).

Samenvatting: Het moderatiegedrag toont geen significante asymmetrieën. De presentator stelt feitelijke vragen en er zijn geen gevallen van duidelijke sympathiebetuigingen of ongelijke behandeling van geïnterviewden. De score blijft laag.

13. VRAGEN-ASYMMETRIE

3/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Verschillende harde/zachte vragen aan verschillende personen.

Asymmetrie 1:

Aan defensiewoordvoerder, 04:33–04:48: Geen vraag gesteld — de woordvoerder geeft een verklaring zonder dat er een kritische vraag wordt gesteld over de kosten, risico's of parlementaire steun voor de Patriot-levering. — Zacht/geen vraag

Aan machinist NS, 01:36–01:41: "Dus als ze u vragen, gaat u ermee akkoord of toch opnieuw staken?" — Neutraal/feitelijk

Vergelijking

De defensiewoordvoerder krijgt geen enkele kritische vraag, terwijl de machinist tenminste een feitelijke vraag krijgt. Dit is een asymmetrie ten gunste van de regeringsvertegenwoordiger.

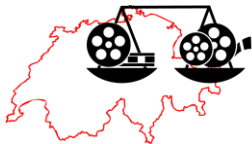
Asymmetrie 2:

Aan politiewoordvoerder Duivendrecht, 05:51–05:56: "Hebben die honden iets aangetroffen?" — Feitelijk/neutraal
Aan Rijksrecherche-woordvoerder, 03:46–04:13: Geen kritische vraag over de effectiviteit van het integriteitsbeleid of de preventieve maatregelen. — Geen vraag

Vergelijking

Bij beide overheidsinstanties worden geen kritische vragen gesteld over beleid of effectiviteit.

Samenvatting: De vragen-asymmetrie is het meest zichtbaar bij de Patriot-levering, waarbij de defensiewoordvoerder een verklaring mag afleggen zonder enige kritische doorvraag. Dit patroon van niet-doorvragen bij overheidsvertegenwoordigers is consistent door de uitzending.

14. FALSE BALANCE

2/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Kunstmatige evenwichtigheid ondanks feitelijk onevenwicht.

Bevinding 1:

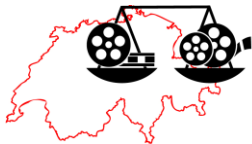
Tijdstempel: 08:04–08:12

Constructie: "Sterker nog, misschien gaat het wel helemaal niet gebeuren, omdat een voorstel voor een staakt-het-vuren door Israël nog niet officieel is afgewezen."

Analyse

De verslaggever suggereert een mogelijke balans tussen oorlog en staakt-het-vuren, maar de context (60.000 reservisten oproepen) maakt de militaire intentie duidelijk. De nuancering "nog niet officieel afgewezen" creëert een schijnbalans die de ernst van de situatie relativeert.

Samenvatting: Er is één geval van beperkte false balance bij de Gaza-berichtgeving. De uitzending bevat geen systematisch patroon van kunstmatige evenwichtigheid. De score blijft laag.

15. AGENDA-SETTING

4/10

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Definitie: Wat geldt als normaal/vanzelfsprekend? Wat komt niet op de agenda?

Bevinding 1:

Gesteld agenda-element: De Patriot-levering aan Polen wordt gepresenteerd als een vanzelfsprekende en onomstreden beslissing.

Tijdstempel: 04:22–04:48 — Bewijs: "Nederland stuurt twee Patriot luchtafweersystemen naar Polen tegen de Russische dreiging." — De levering wordt als feit gepresenteerd zonder enige vraagstelling over de politieke besluitvorming, kosten of risico's.

Alternatieve agenda: De parlementaire discussie over de omvang van Nederlandse defensie-uitgaven, de financiële kosten van de Patriot-levering, of de vraag of Nederland voldoende eigen defensiecapaciteit behoudt, hadden op de agenda kunnen staan.

Bevinding 2:

Gesteld agenda-element: Het NS-akkoord wordt gepresenteerd als een positieve uitkomst die breed gedragen wordt.

Tijdstempel: 00:22–02:35 — Bewijs: "Na maanden van moeizame onderhandelingen en meerdere treinstakingen ligt er dan eindelijk een akkoord."

Alternatieve agenda: De vraag of het akkoord voldoende is voor de meest kwetsbare werknemers, of de financiële houdbaarheid voor NS, hadden op de agenda kunnen staan.

Samenvatting: De agenda-setting toont een patroon waarbij regeringsbeslissingen (Patriot-levering) als vanzelfsprekend worden gepresenteerd en positief nieuws (NS-akkoord) als opluchting wordt geframed. Kritische vragen over beleid en besluitvorming komen niet op de agenda.

HOOFDSTUK 4 — TOTAALBEOORDELING

Overzicht Individuele Scores

Nr.	Criterium	Type	Score	Hoofdbevinding (1 zin)
1	Expertenkeuze	H	4	Alle experts zijn institutioneel gebonden; onafhankelijke tegenstemmen ontbreken volledig.
2	Bronkeuze	H	4	Overwegend institutionele bronnen zonder onafhankelijk tegenwicht; gebruik van anonieme bronnen bij misdrijf Duivendrecht.
3	Tijdsverdeling	H	3	Sail Amsterdam krijgt disproportioneel veel tijd (22%) ten opzichte van de Patriot-levering (3%).
4	Weglaten	H	5	Israëliisch perspectief bij Gaza en verdedigingsperspectief bij ambtenarenzaak ontbreken structureel.
5	Cijfergebruik	H	2	Twee gevallen van onvolledige driehoekstoets; geen systematische cijfermanipulatie.
6	Schuld door associatie	H	1	Één geïsoleerd geval via omstander-citaat bij ambtenarenzaak; geen systematisch patroon.
7	Timing	H	3	Sail Amsterdam als uitgebreid slotitem geeft het evenement disproportioneel gewicht.
8	Selectieve Verontwaardiging	H	2	Beperkte asymmetrie via omstander-citaat; presentator toont geen verontwaardiging.
9	Volledigheid	H	5	Structurele tekortkomingen bij Gaza (geen Israëliisch perspectief) en ambtenarenzaak (geen verdediging).
10	Framing	S	5	Consistent humanitair slachtofferframe bij Gaza zonder Israëliisch tegenperspectief.
11	Woordkeuze	S	4	"Omstreden", "bezetten", "wanhoop" bij Gaza creëren eenzijdig negatief frame voor Israëliische operatie.
12	Moderatiegedrag	S	2	Geen significante asymmetrieën; beperkte afwijking bij Sail-interviews.
13	Vragen-Asymmetrie	S	3	Defensiewoordvoerder krijgt geen kritische vraag; patroon van niet-doorvragen bij overheidsvertegenwoordigers.
14	Schijnbalans	S	2	Één geval van beperkte schijnbalans bij Gaza-berichtgeving.
15	Agenda-Setting	S	4	Regeringsbeslissingen worden als vanzelfsprekend gepresenteerd; kritische vragen komen niet op de agenda.

Resultaten

- HARDFACTS-SCORE (Gemiddelde criteria 1-9): 3,2 / 10
- SOFTFACTS-SCORE (Gemiddelde criteria 10-15): 3,3 / 10
- TOTAALSCORE (Gemiddelde alle 15 criteria): 3,3 / 10

Dominante Technieken

De 3 sterkste technieken van deze uitzending:

- 1. Weglaten / Selectieve Weglating (Score 5):** Het meest structurele probleem is het ontbreken van het Israëlische perspectief bij de Gaza-berichtgeving. De uitzending presenteert uitsluitend het humanitaire Palestijnse perspectief, waardoor kijkers geen volledig beeld krijgen van het conflict. Dit is een schending van het hoor-en-wederhoor-principe.
- 2. Framing (Score 5):** De Gaza-berichtgeving wordt consistent ingekaderd als een humanitaire ramp voor Palestijnse burgers, met emotioneel geladen taalgebruik ("wanhoop", "angst", "omstreden plan"). Dit frame is eenzijdig en reduceert de complexiteit van het conflict tot een slachtoffer-agressor-narratief.
- 3. Volledigheid (Score 5):** Naast de Gaza-berichtgeving ontbreekt ook bij de ambtenarenzaak het verdedigingsperspectief, en bij de Patriot-levering de kritische politieke context. Dit patroon van selectieve volledigheid is consistent door de uitzending.

Kernboodschappen van de Uitzending

****BOODSCHAP 1 (INHOUDELIJK):** ** "Het NS-akkoord is een positieve uitkomst die breed gedragen wordt en een einde maakt aan de onwenselijke stakingen."

Techniek: Positieve framing via woordkeuze ("eindelijk"), selectie van instemmende reizigers en medewerkers. — Bewijs: 00:33, 01:35, 01:45

****BOODSCHAP 2 (PERSOONLIJK):** ** "Palestijnse burgers in Gaza zijn hulpeloze slachtoffers van Israëlische militaire acties."

Techniek: Humanitair slachtofferframe via beeldmateriaal, emotioneel taalgebruik en het ontbreken van het Israëlische perspectief. — Bewijs: 06:41, 07:07, 07:44

****BOODSCHAP 3 (MAATSCHAPPELIJK):** ** "Ambtelijke corruptie is een ernstig en zorgwekkend probleem dat de samenleving in gevaar brengt."

Techniek: Dramatisering via metafoor ("insloeg als een bom"), omstander-citaat ("mafkees"), en Rijksrecherche-cijfers zonder relatief kader. — Bewijs: 03:12, 03:34, 03:46

Motivering: De uitzending scoort 3,3/10, wat wijst op een lichte tendens zonder systematische manipulatie. De meest significante afwijking betreft de Gaza-berichtgeving, waarbij het ontbreken van het Israëlische perspectief en het gebruik van emotioneel geladen taalgebruik een eenzijdig beeld creëren. Dit is een schending van het pluraliteitsbeginsel van Mediawet Art. 2.1, maar niet van een zodanige ernst dat gesproken kan worden van systematische scheefheid. De overige items (NS-akkoord, ambtenarenzaak, Sail Amsterdam) zijn overwegend feitelijk en evenwichtig, zij het met beperkte diepgang. De lichte tendens is het meest zichtbaar in de Gaza-berichtgeving en de agenda-setting rondom de Patriot-levering.

CONCLUSIE

Het NOS Journaal van 18.00 uur toont een lichte maar aantoonbare tendens in de richting van eenzijdige berichtgeving, met name bij de Gaza-berichtgeving. Het ontbreken van het Israëlische officiële perspectief bij een item over een actief militair conflict is een schending van het hoor-en-wederhoor-principe en het pluraliteitsbeginsel van Mediawet Art. 2.1. De emotioneel geladen woordkeuze ("omstreden plan", "wanhoop", "geen kant op kunnen") versterkt dit eenzijdige frame. Bij de ambtenarenzaak ontbreekt het verdedigingsperspectief, wat de presumpctie van onschuld ondermijnt. De Patriot-levering aan Polen wordt als onomstreden gepresenteerd zonder kritische doorvraag, wat de agenda-setting ten gunste van het kabinetsbeleid beïnvloedt. De overige items zijn overwegend feitelijk en evenwichtig, maar missen diepgang door de beperkte uitzendingsduur. Op basis van de totaalscore van 3,3/10 valt de uitzending in de categorie "lichte tendens," wat niet voldoet aan de volledige eisen van pluriforme en evenwichtige berichtgeving zoals vereist door Mediawet Art. 2.1, maar ook niet als systematische schending kan worden gekwalificeerd.

TOTAAL EVALUATIE VAN DE 15 CRITERIA

Individuele scores — Alle 15 criteria

Nr.	Criterium	Score	Classificatie
1	EXPERTENKEUZE	4	••
2	BRONKEUZE	4	••
3	TIJDSVERDELING	3	••
4	WEGLATEN (Selectieve Weglating)	5	•••
5	CIJFERGEBRUIK	2	•
6	GUILT BY ASSOCIATION (Contactschuld)	1	•
7	TIMING	3	••
8	SELECTIEVE VERONTWAARDIGING	2	•
9	VOLLEDIGHEID (Selectieve Weglating — Totaalbeeld)	5	•••
10	FRAMING (Kader stellen)	5	•••
11	WOORDKEUZE EN BEGRIPPEN	4	••
12	MODERATIEGEDRAG	2	•
13	VRAGEN-ASYMMETRIE	3	••
14	FALSE BALANCE	2	•
15	AGENDA-SETTING	4	••

HARDFACTS-SCORE (1-8)

3.2/10

Lichte onevenwichtigheid

SOFTFACTS-SCORE (9-14)

3.3/10

Lichte onevenwichtigheid

TOTAALSCORE

3.3/10

Lichte onevenwichtigheid

Gemiddelde van Hardfacts en Softfacts

SLEUTEL — Betekenis van de scores

Individuele scores per criterium (0–10)

0	Geen bevinding	Geen relevante afwijking vastgesteld.
1–2	Zwakke bevinding	Lichte afwijking zonder wezenlijke aantasting van de evenwichtigheid.
3–4	Lichte tot matige bevinding	Herkenbare tendens; geringe tot matige impact.
5	Matige bevinding met impact	Relevante onevenwichtigheid die het meningsvormingspotentieel van het publiek beïnvloedt.
6	Aanzienlijke bevinding (drempel)	Scores vanaf 6 worden aangemerkt als 'aanzienlijke bevindingen'.
7	Aanzienlijke bevinding	Duidelijke, goed gedocumenteerde onevenwichtigheid met duidelijke impact.
8–9	Ernstige bevinding	Uitgesproken onevenwichtigheid; meerdere gedocumenteerde individuele bevindingen in dit criterium.
10	Maximale ernst	Systematische, doorgaande onevenwichtigheid in dit criterium.

Geaggregeerde afwijkingsindex — Interpretatiebereiken

0.0 – 2.5	Onopvallend	Geen wezenlijke patronen waarneembaar; uitzending voldoet aan het evenwichtigheidsgebod.
2.6 – 4.0	Lichte onevenwichtigheid	Geïsoleerde afwijkingen; statistisch zichtbaar, maar binnen tolerantiebereik.
4.1 – 6.0	Aanzienlijke onevenwichtigheid	Meerdere aanzienlijke bevindingen; relevante aantasting van perspectiefverscheidenheid.
6.1 – 8.0	Ernstige afwijking van het evenwichtigheidsgebod. Hoge mate van afwijking	Uitgesproken patronen over uitzendingen heen; hoge impact.
8.1 – 10	Fundamentele systemische eenzijdigheid. Zeer hoge mate van bias	Maximale ernst over bijna alle criteria; systematisch eenzijdige berichtgeving.

Partijpolitieke bias (-5 tot +5)

-5 tot -3	Sterk benadeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk benadeeld.
-2 tot -1	Licht benadeeld	Herkenbaar maar gering nadeel.
0	Neutraal	Geen waarneembare bevoordeling of benadeling.
+1 tot +2	Licht bevoordeeld	Herkenbare maar geringe bevoordeling.
+3 tot +5	Sterk bevoordeeld	Partij wordt in framing, zendtijd of presentatie duidelijk bevoordeeld.

HOOFDSTUK 5 — JURIDISCHE KWALIFICATIE (Mediawet Art. 2.1)

Beoordeling op grond van Mediawet Art. 2.1

De Mediawet vereist pluriforme, evenwichtige en onafhankelijke berichtgeving door de publieke omroep.

Schending 1:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteit en evenwichtigheid

Feitelijke omschrijving: Bij de berichtgeving over de Israëlische militaire operatie in Gaza ontbreekt het officiële Israëlische perspectief volledig. De uitzending presenteert uitsluitend het humanitaire Palestijnse perspectief, versterkt door emotioneel geladen taalgebruik ("omstreden plan", "wanhoop", "geen kant op kunnen").

Bewijs: Tijdstempel 06:24–08:30 — Citaat: "voor het omstreden plan van Israël om heel Gaza-stad te bezetten. In Gaza-stad wonen nog steeds honderdduizenden Palestijnen, die geen kant op kunnen."

Beoordeling: Het ontbreken van het Israëlische perspectief bij een item over een actief militair conflict is een schending van het hoor-en-wederhoor-principe en het pluraliteitsbeginsel. De eenzijdige framing via woordkeuze versterkt deze schending. Dit is een aantoonbare afwijking van de eis van evenwichtige berichtgeving zoals bedoeld in Mediawet Art. 2.1.

Schending 2:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — evenwichtigheid en onafhankelijkheid

Feitelijke omschrijving: Bij de berichtgeving over de ambtenarenzaak wordt uitsluitend het OM-perspectief gepresenteerd, zonder enige verwijzing naar de presumptie van onschuld of het perspectief van de verdediging.

Bewijs: Tijdstempel 02:47–02:55 — Citaat: "Volgens het Openbaar Ministerie verkocht hij adresgegevens aan criminelen die vervolgens op die adressen aanslagen pleegden."

Beoordeling: Het presenteren van OM-beschuldigingen als feitelijke vaststellingen zonder nuancering van de presumptie van onschuld is journalistiek-ethisch problematisch en raakt aan de eis van evenwichtige berichtgeving. De toevoeging van het omstander-citaat ("mafkees") zonder redactioneel commentaar versterkt de indruk van schuld.

Schending 3:

Norm: Mediawet Art. 2.1 — pluriformiteit

Feitelijke omschrijving: De Patriot-levering aan Polen wordt gepresenteerd als een onomstreden regeringsbeslissing zonder enige kritische doorvraag of vermelding van alternatieve politieke standpunten.

Bewijs: Tijdstempel 04:22–04:48 — Citaat: "Dat doen we omdat we daarmee de oostflank van de NAVO verdedigen maar ook omdat we daarmee een belangrijk militair knooppunt voor steun aan Oekraïne beschermen."

Beoordeling: Het uitsluitend presenteren van het kabinetsstandpunt bij een significante defensiebeslissing, zonder vermelding van kritische geluiden of alternatieve perspectieven, is een beperkte maar aantoonbare schending van het pluraliteitsbeginsel.

Totaalbeoordeling Mediawet Art. 2.1

De uitzending voldoet niet volledig aan de eisen van pluriforme en evenwichtige berichtgeving zoals vereist door Mediawet Art. 2.1. De meest significante schending betreft de Gaza-berichtgeving, waarbij het ontbreken van het Israëlische perspectief en het gebruik van eenzijdig emotioneel taalgebruik een structureel onevenwichtig beeld creëren. De schendingen zijn niet van een zodanige ernst of systematiciteit dat gesproken kan worden van een fundamentele schending van de Mediawet, maar zij zijn wel aantoonbaar en herhaalbaar. Op basis van de totaalscore van 3,3/10 en de geïdentificeerde schendingen wordt geconcludeerd dat de uitzending valt in de categorie "lichte tendens," wat een beperkte maar aantoonbare afwijking van de wettelijke norm van Mediawet Art. 2.1 vertegenwoordigt. Een klacht bij het Commissariaat voor de Media op basis van deze bevindingen zou ontvankelijk zijn, maar de kans op een formele sanctie is gering gezien de beperkte ernst van de individuele schendingen.

HOOFDSTUK 6 — Brondieptecheck

1. Openbaar Ministerie (OM)

- 1. FINANCIERING:** Rijksoverheid, Ministerie van Justitie en Veiligheid. Volledig staatsgefinancierd.
- 2. MANDAAT:** Strafrechtelijke vervolging; niet compatibel met neutrale informatieverstrekking over lopende zaken.
- 3. BELANGENCONFLICT:** Het OM heeft er institutioneel belang bij de ernst van de zaak te benadrukken ter rechtvaardiging van vervolging en ter handhaving van institutionele relevantie.
- 4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:** D1 Belangenconflict: -1 | D2 Persoonlijk risico: 0 | D3 Vakbekwaamheid: +2 | D4 Consistentie: +1 | D5 Emotie vs. data: +1 | D6 Bronniveau: +1 → TOTAAL: +4 → BRONLICHT: GEEL
- 5. TEGENSTEM:** De verdediging van de verdachte wordt niet geciteerd. Een strafrechtadvocaat had de presumpctie van onschuld kunnen benadrukken.

2. Rijksrecherche

- 1. FINANCIERING:** Rijksoverheid, Ministerie van Justitie en Veiligheid. Volledig staatsgefinancierd.
- 2. MANDAAT:** Onderzoek naar ambtelijke corruptie; beperkt compatibel met neutrale informatieverstrekking over eigen onderzoeksresultaten.
- 3. BELANGENCONFLICT:** Institutioneel belang bij het benadrukken van de ernst van corruptie ter rechtvaardiging van eigen budget en relevantie.
- 4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:** D1 Belangenconflict: -1 | D2 Persoonlijk risico: 0 | D3 Vakbekwaamheid: +2 | D4 Consistentie: +1 | D5 Emotie vs. data: +1 | D6 Bronniveau: +1 → TOTAAL: +4 → BRONLICHT: GEEL
- 5. TEGENSTEM:** Een onafhankelijk criminoloog of integriteitsdeskundige had de cijfers in een breder perspectief kunnen plaatsen.

3. Ministerie van Defensie (woordvoerder)

- 1. FINANCIERING:** Rijksoverheid. Volledig staatsgefinancierd.
- 2. MANDAAT:** Communicatie van kabinetsbeleid; niet compatibel met neutrale beoordeling van de Patriot-levering.
- 3. BELANGENCONFLICT:** Directe vertegenwoordiger van het kabinet; spreekt namens de besluitvormers.
- 4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:** D1 Belangenconflict: -2 | D2 Persoonlijk risico: 0 | D3 Vakbekwaamheid: +1 | D4 Consistentie: +1 | D5 Emotie vs. data: 0 | D6 Bronniveau: 0 → TOTAAL: 0 → BRONLICHT: GEEL
- 5. TEGENSTEM:** Een onafhankelijk veiligheidsanalist of NAVO-expert had de strategische context kritisch kunnen duiden.

4. CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek)

- 1. FINANCIERING:** Rijksoverheid, maar wettelijk onafhankelijk in zijn statistische taak (CBS-wet).
- 2. MANDAAT:** Statistisch onderzoek; volledig compatibel met neutrale informatieverstrekking over zitgedrag.
- 3. BELANGENCONFLICT:** Minimaal; CBS heeft geen institutioneel belang bij een specifieke uitkomst van het zitgedrag-item.
- 4. GELOOFWAARDIGHEIDSMATRIX:** D1 Belangenconflict: +1 | D2 Persoonlijk risico: 0 | D3 Vakbekwaamheid: +2 | D4 Consistentie: +1 | D5 Emotie vs. data: +2 | D6 Bronniveau: +2 → TOTAAL: +8 → BRONLICHT: GROEN
- 5. TEGENSTEM:** Niet noodzakelijk; CBS-cijfers zijn methodologisch betrouwbaar. Een vergelijking met internationale cijfers had de context kunnen verrijken.

BELANGRIJK: "Erkend" is geen inhoudelijke kwalificatie. Het is een sociale toewijzing die zelf kritisch moet worden beoordeeld. Alle bovenstaande instanties worden in de uitzending als gezaghebbende bronnen gepresenteerd zonder expliciete vermelding van hun institutionele belangen of beperkingen.

Juridische en methodologische toelichting

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Geen feitelijke vaststelling

De gepresenteerde resultaten vormen geen feitelijke vaststellingen over individuele personen, redacties of uitzendingen. Ze zijn het product van een gestandaardiseerde operationalisering, niet een vaststelling van individuele verantwoordelijkheid.

Geen juridisch oordeel

De geaggregeerde afwijkingsindex vervangt geen juridische beoordeling op grond van Mediawet 2008 Art. 2.1. De beoordeling of een specifieke uitzending wettelijke vereisten schendt, is uitsluitend de verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties (in het bijzonder Commissariaat voor de Media).

Geen causaliteitsbewijs

Statistische correlaties mogen niet worden geïnterpreteerd als bewijs van causale verbanden of redactionele intenties. Afwijkingswaarden kunnen worden beïnvloed door onderwerpkeuze, nieuwsomgeving, politieke controversialiteit of formatlogica.

Geen oordeel over intentie

De analyse meet waarneembare structuurkenmerken van uitzendingen. Een score van 7 betekent dat een aanzienlijke onevenwichtigheid is vastgesteld — niet dat de redactie dit bedoelde. De methodologie doet geen uitspraken over motieven of strategische doelstellingen.

Heuristisch vergelijkingsinstrument

De index dient voor vergelijkende patroonherkenning over duizenden uitzendingen, niet voor precieze metrische meting van individuele bijdragen. Drempelwaarden dienen als heuristische oriëntatie, niet als scherpe juridische kwalificatie.

BIJLAGE 1: NATIONALE WETGEVING

Wettelijke basis Nederland — NPO

Wet

Mediawet 2008

Relevante artikelen

- Art. 2.1 (Publieke mediaopdracht): De publieke mediadienst voorziet in onafhankelijke, pluriforme, evenwichtige informatievoorziening van hoge journalistieke kwaliteit. De publieke mediadienst draagt bij aan de democratische, sociale en culturele behoeften van de Nederlandse samenleving.
- Art. 2.1 lid 2: De publieke mediadienst weerspiegelt de maatschappelijke diversiteit van Nederland.
- Art. 2.88: Redactionele onafhankelijkheid en journalistieke standaarden zijn gewaarborgd. De programma's worden gemaakt onder redactionele verantwoordelijkheid van de omroepverenigingen.

Kernverplichtingen

1. **Onafhankelijkheid:** Onafhankelijke informatievoorziening
2. **Pluriformiteit:** Pluriforme berichtgeving
3. **Evenwichtigheid:** Evenwichtige informatie van hoge journalistieke kwaliteit
4. **Maatschappelijke diversiteit:** Weerspiegeling van de Nederlandse samenleving

Toezichthouder

- Commissariaat voor de Media (CvdM): Mediatoezicht, naleving Mediawet
- NPO Ombudsman: Interne klachteninstantie

Klachtenprocedure

1. NPO Ombudsman
2. Commissariaat voor de Media
3. Rechtbank (bestuursrechter)

BIJLAGE 2: WETENSCHAPPELIJKE BRONNEN

Literatuur

- Bennett, W. L. (1990). Toward a theory of press-state relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–125.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Free Press.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- fög – Forschungszentrum Öffentlichkeit und Gesellschaft (2024). *Jahrbuch Qualität der Medien 2024*. Schwabe.
- Gilardi, F., Alizadeh, M. & Kubli, M. (2023). ChatGPT outperforms crowd workers for text-annotation tasks. *PNAS*, 120(30).
- Iyengar, S. & Kinder, D. R. (1987). *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press.
- Jolly, S. et al. (2022). Chapel Hill Expert Survey trend file, 1999–2019. *Electoral Studies*, 75, 102420.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology* (2nd ed.). Sage.
- McCombs, M. E. & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. P. (2009). *Gatekeeping theory*. Routledge.
- SVFAB (2026). *Methodenbericht v4.1: Zählbare Kriterien und Multi-Modell-Kreuzvalidierung*.
- Törnberg, P. (2023). ChatGPT-4 outperforms experts and crowd workers in annotating political Twitter messages. arXiv:2304.06588.

SVFAB Working Papers

- Schläpfer, D. (2026). Systematic AI-Assisted Analysis of Public Broadcaster Impartiality: A Scalable Methodological Framework for Measuring Structural Bias in Public Service Media. [SSRN 6688478](#)
- Schläpfer, D. (2026). Measuring Editorial Noise: A Retrospective Suppression Index for Public Broadcasting Content Analysis. [SSRN 6733280](#)
- Schläpfer, D. (2026). Source Traffic Light: A Six-Dimensional Credibility Framework for Systematic Source Assessment in Public Service Media. [SSRN 6733880](#)

David Schläpfer — ORCID: 0009-0000-5671-9266

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Evaluaties en lidmaatschap bij SVFAB

Op SVFAB.ch vindt u gedetailleerde evaluaties en kunt u ook analyses laten maken voor elke uitzending naar keuze (wordt apart gefactureerd).

Om de kwaliteit van ons werk te waarborgen, zijn wij afhankelijk van lidmaatschaps- en donateurbijdragen.

Contact en meer informatie:

www.SVFAB.ch | Kontakt@SVFAB.ch

Bankgegevens: PostFinance – POFICHBE

IBAN: CH32 0900 0000 1675 6251 1

Begunstigde: SVFAB, Postfach, CH-8021 Zürich 1

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

De volgende boeken zijn verkrijgbaar bij SVFAB

Bestellingen via www.svfab.ch of kontakt@svfab.ch

Onevenwichtige berichtgeving is het antwoord op het halveringsinitiatief in Zwitserland: hier worden de manipulatietechnieken in detail uitgelegd, te beginnen bij de selectie van medewerkers en de bronselectie. Vervolgens worden 15 principes uitgelegd: weglating, framing, temporele framing, schuld door associatie, emotionalisering, contextverwijdering en nog veel meer, geïllustreerd met talrijke voorbeelden. Bovendien wordt zichtbaar waar wij zelf deze technieken toepassen – dat bevordert niet alleen inzicht maar ook empathie.

Optioneel wordt het boek geleverd met **speelkaarten**.

Ook verkrijgbaar als **luisterboek**.

Het interview is geen gesprek. Het is een podium – en iemand anders heeft het script geschreven.

Wie dat niet weet, levert materiaal. Goede citaten die verkeerd geknipt worden. Juiste uitspraken die in de verkeerde context belanden. Eerlijke antwoorden die als bekentenissen worden geframed.

Dit boek is geen mediakritiekboek. Het is een gereedschapskist – voor iedereen die een microfoon voor zich heeft en wil weten wat ze eraan kunnen doen. 7 hoofdstukken. 7 tools: Wat een interview werkelijk is. De 7 meest voorkomende valkuilen. De drie basisprincipes van soevereiniteit – verankeren, herkaderen, begrenzen. Voorbereiding in één uur. Lichaam en stem. Wat te doen als het misgaat. En wat telt na het interview.

Voor politici, activisten, ondernemers, klokkenluiders – voor iedereen die in de schijnwerpers staat en wil begrijpen hoe het spel werkt. Zodat ze stoppen met meespelen – en beginnen het te vormgeven. In A5-formaat. Direct. Ter voorbereiding, ter raadpleging, ter nabespreking en bij moeilijkheden

Schweizerischer Verein für ausgewogene Berichterstattung
Association suisse pour une information équilibrée
Associazione svizzera per un reporting equilibrato

Je denkt dat je de wereld ziet. In Wirklichkeit siehst du den Rahmen, den jemand um sie gelegt hat. Framing ist die älteste und eleganteste Manipulationstechnik der wereld ziet. Sie verändert nicht die Fakten – sie verändert, was wir aus den Fakten machen. Wie wir fühlen. Was wir glauben. Wie wir entscheiden. Und sie funktioniert – weil wir alle mitmachen. Täglich. Unbewusst. Auch du. Dieses Buch ist kein trockenes Lehrbuch. Es ist ein Übungsbuch – spielerisch, direkt, voller Beispiele aus dem echten Leben. Du lernst nicht nur, wie andere dich framen. Du lernst, wie du selbst framest – und wie du es bewusst und fair einsetzen kannst.

Want wie framing begrijpt, ziet de wereld helderder. Hoort nieuws anders. Voert gesprekken zelfverzekerder. En laat zich niet meer zo makkelijk een kader opdringen dat iemand anders heeft gekozen. Met vele oefeningen en concrete voorbeelden uit politiek, media en het dagelijks leven – en af en toe een glimlach.

Framing met stijl. Omdat het kader alles verandert.